

بررسی رضایت زناشویی در زنان شاغل ایرانی: گزارش کوتاه

چکیده

دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۱۷ ویرایش: ۱۳۹۹/۰۶/۲۴ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۷ آنلاین: ۱۳۹۹/۱۱/۱۴

زمینه و هدف: به دلیل افزایش اشتغال زنان متاهل و تاثیری که می‌تواند بر رضایت زناشویی داشته باشد، این مطالعه با هدف بررسی رضایت زناشویی در زنان شاغل ایرانی انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه، رضایت زناشویی در زنان شاغل ایرانی در مقالات چاپ شده مورد ارزیابی قرار گرفت. جهت یافتن مطالعات مرتبط، از پایگاه‌های اطلاعات Web of Science، Scopus، PubMed، Iranmedex، IranDoc، SID، Magiran استفاده شد. برای دستیابی به مقالات از کلیدواژه‌های فارسی زنان، زنان شاغل، رضایت زناشویی، کارکرد جنسی، دیسترس جنسی، ایران و معادل انگلیسی آن استفاده شد. در نهایت ۱۰ مقاله انتخاب شده و بررسی شدند.

یافته‌ها: داده‌ها نشان می‌دهد که میانگین اندازه اثر شاغل بودن بر رضایت زناشویی در نمونه‌ها معادل ۰/۰۶۳ می‌باشد. برآورد نقطه‌ای به دست آمده ۰/۰۶۳ بر مبنای معیار کوهن-حاکي از اثر در حد کم می‌باشد.

نتیجه‌گیری: از یافته‌های مقالات به نظر می‌رسد که شاغل بودن در سطح ضعیفی می‌تواند بر رضایت زناشویی مؤثر باشد.

کلمات کلیدی: فراتحلیل، رضایت‌مندی، زنان شاغل.

خلدیجه آبادیان^۱، زهره کشاورز^{۲*}، حوریه شمشیری میلانی^۳، مصطفی حمدیه^۴، عاطفه آقایی^۵، طیبه مختاریان گیلابی^۶

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۳- گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۴- گروه روان پزشکی، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۵- گروه علوم ارتباط اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۶- گروه روان پزشکی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه مامایی و بهداشت باروری.

تلفن: ۰۲۱-۸۸۶۵۳۷۶

E-mail: keshavarzzohre57@gmail.com

مقدمه

جنسی که منجر به عدم رضایت زناشویی در زندگی جنسی فرد شود، باعث تاثیر مستقیم بر کیفیت زندگی فرد خواهد شد.^۱ در بیشتر کشورهای آسیایی، مسایل جنسی و رضایت زناشویی کم‌اهمیت شمرده شده و بحث مربوط به آن نامتعارف محسوب می‌شود و افراد به دلیل نامانوس بودن گفتگو در مورد مشکلات جنسی از بیان آن پرهیز می‌کنند.^۲ یکی از عواملی که به طور مستقیم بر کیفیت زندگی

رضایت زناشویی یکی از مفاهیمی است که باعث ایجاد سلامت جنسی در فرد می‌شود. سلامت جنسی ابعاد متعددی دارد و هماهنگی و سازگاری جنبه‌های جسمی، عاطفی، عقلانی و اجتماعی امور جنسی در انسان را نیز دربرمی‌گیرد.^۳ هرگونه اختلال در روابط

مناسب حذف گردید و در نهایت ۱۰ سند پژوهشی که شامل تمام شرایط و ملاک‌های مورد نظر بود، انتخاب شدند. مقالات منتخب براساس داده‌های کمی خود با روش اصلی فراتحلیل که مبتنی بر ترکیب نتایج است، مورد بررسی نهایی قرار گرفتند. پس از تبدیل آمارها به شاخص t ، برآورد اندازه اثر مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این فراتحلیل آمارهای پژوهشی با استفاده از رویکرد هانتز و اشمیت (Schmidt-Hunter approach) به شاخص r تبدیل شد و برای تحلیل داده‌ها ابتدا به بررسی مفروضات فراتحلیل پرداخته شد به نحوی که به کمک روش رگرسیونی خطی اگر (Eger linear regression) و همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار (Begg and Mazumdar rank correlation) به بررسی خطای انتشار (Publication bias) و به کمک آزمون Q به بررسی ناهمگونی مطالعات پرداخته شد، سپس با توجه به ناهمگونی بین مطالعات استفاده شده از مدل اثرات تصادفی (Random effect model) برای ترکیب نتایج و رسیدن به اندازه اثر استفاده شد، در این مدل، تغییرات پارامتر در بین مطالعات نیز در نظر گرفته شد. (نتایج حاصل از مدل با اثرات تصادفی در شرایط ناهمگونی قابلیت تعمیم بیشتر نسبت به مدل با اثرات ثابت دارد). برای تفسیر نتایج از سیستم تفسیری کوهن (Cohen Interpretive System) بهره گرفته شد. کلیه این عملیات با استفاده از نرم‌افزار جامع فراتحلیل (Comprehensive Meta-Analysis-V2) و به روش ترکیب تصادفی اندازه اثر صورت گرفت.

یافته‌ها

بررسی یافته‌ها نشان داد که در ۸ مطالعه مدنظر رابطه بین شاغل بودن و رضایت زناشویی با اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشند.^{۱۵۱۰} به‌منظور بررسی سوگیری انتشار، از روش همبستگی بگ و مزومدار، استفاده شد. با توجه به مقدار (Kendall's tau-b) برابر با $-۰/۱۵۵$ و مقدار معناداری یک دامنه ($P=۰/۲۶۵$) و دو دامنه ($P=۰/۵۳۱$) باید گفت که عدم سوگیری انتشار تایید می‌گردد. همچنین عدم سوگیری انتشار با روش رگرسیون اگر نیز بررسی و تایید شد (مقدار P یک دامنه $۰/۴۵۷$ و دو دامنه $۰/۹۱۴$).

یک بخش از هر فراتحلیل، آزمون همگنی مطالعات می‌باشد که به منظور بررسی این مفروضه از آزمون Q استفاده شده است. با توجه به

زوجین، سلامت جنسی و رضایت زناشویی تاثیر می‌گذارد، اشتغال زنان است.^{۷۶}

امروزه شاهد افزایش مشارکت زنان در زمینه اشتغال هستیم و درصد قابل توجهی از افراد شاغل را زنان جامعه تشکیل می‌دهند.^{۱۱۹} با توجه به اثرات مثبت و منفی اشتغال زنان بر رضایت زناشویی به‌ویژه که با مسوولیت‌های متعددی چون مدیریت محیط خانه و فرزندان و مدیریت کار بیرون از خانه مواجه هستند و این مساله می‌تواند عامل تاثیرگذار بر روابط زناشویی و رضایت جنسی زنان باشد، لازم است مطالعاتی را که در این حوزه در جامعه ایرانی انجام شده بود را در نظر گرفته و بررسی فراتحلیلی تاثیر شاغل بودن بر رضایت زناشویی زنان شاغل ایرانی انجام شود.^{۱۵۱۲}

روش بررسی

در این مطالعه، رضایت زناشویی در زنان شاغل ایرانی در مقالات چاپ شده داخلی مورد ارزیابی قرار گرفت. جهت یافتن مطالعات مرتبط از پایگاه‌های اطلاعات، Iranmedex, IranDoc SID, Magiran, Scopus و PubMed Web of Science استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش را کلیه پژوهش‌های انجام شده در ایران در زمینه بررسی رابطه بین شاغل بودن و رضایت زناشویی از سال ۱۳۸۰ تا پایان سال ۱۳۹۷ تشکیل می‌دادند که در یکی از پایگاه‌های اطلاعات علمی نمایه شده باشند. برای دستیابی به مقالات مورد نظر از کلیدواژه‌های فارسی زنان، زنان شاغل، رضایت زناشویی، کارکرد جنسی، دیسترس جنسی، ایران و معادل انگلیسی آن استفاده شد.

برای به حداکثر رسیدن جامعیت جستجو از فهرست منابع استفاده شده در کلیه مقالات مرتبط به‌دست آمده نیز مورد استفاده قرار گرفت. معیار اصلی ورود به این مطالعه، مطالعات منتشر شده به زبان فارسی و انگلیسی که در جامعه ایرانی انجام شده باشد و حاوی یافته‌های آماری که رابطه بین دو متغیر شاغل بودن و رضایت زناشویی را می‌سنجند بود و معیار خروج مقالات عدم دسترسی به متن کامل مقالات و عدم تطبیق نتیجه خلاصه و متن کامل مقالات بود. در ابتدا براساس استراتژی جستجو، فهرستی از مقالات تهیه گردید. عناوین، بررسی و موارد تکراری حذف شد. بعد از آن چکیده مقالات به دست آمده بررسی و موارد غیرمرتبط حذف گردید در کل تعداد ۲۳ مطالعه مرتبط یافت شد که ۱۳ سند به دلیل عدم وجود داده‌های کمی

دوگانه در محیط کار و خانه مواجه هستند و در برخی جوامع که مسوولیت نگهداری از فرزندان و خانه به‌طور سنتی و فرهنگی بر عهده زنان است و تقسیم وظایف در محیط خانه به‌طور فعال صورت نمی‌پذیرد، این چالش پررنگ‌تر می‌شود.

به این دلیل، زنان شاغل بیشتر با مسایل نارضایتی زناشویی درگیر می‌شوند. یافته‌های این مطالعه نشان داد که به‌طور متوسط بیش از نیمی از زنان شاغل مورد مطالعه از زندگی زناشویی خود، رضایت دارند. در بررسی حاضر هم تایید شد که شغل به مقدار کمی بر رضایت زناشویی تاثیر دارد.^۱

Lee و همکاران در بررسی خود مشخص کردند که میزان استرس شغلی اهمیت چندانی در زمینه رضایت زناشویی نداشته و آنچه که در این میان مهم است، دریافت پاداش بیشتر برای تلاش در محیط کاری است که منجر به رضایت زناشویی بیشتر و تاثیر مثبت در زندگی زنان شاغل شده است و بنابراین در این مطالعه مشخص می‌شود که با ارایه یک هماهنگی مثبت در زمینه توجه به عملکرد کارکنان و تعدیل استرس‌های شغلی، می‌توان در بهبود کیفیت زناشویی زنان شاغل اهتمام ورزید. مطالعه حاضر نیز با یافته‌های این مقاله تا حدودی همسو است.^۲

Ji و همکاران در بررسی خود مشاهده کردند که ۱۴/۵٪ از زنان شاغل مورد مطالعه، نارضایتی زناشویی داشتند که از مهمترین فاکتورهای موثر بر نارضایتی زناشویی این عوامل بودند: شیفت‌های کاری، قراردادهای استخدامی، درخواست‌های زیاد در زمینه شغل، کنترل محدود در زمینه انجام مناسب کار، حمایت اجتماعی نامناسب و افسردگی کارکنان.

در نهایت مشخص شد که کاهش تنش‌های شغلی و افزایش حمایت‌های روانی اجتماعی به بهبود سطح رضایت زناشویی زنان شاغل منجر می‌شود. این مطالعه با یافته‌های مطالعه حاضر که نقش اشتغال را بر رضایت زناشویی بسیار اندک دانسته، همخوانی ندارد.^۳

Stamatiou و همکاران نشان داد که دیسترس‌های جنسی و به‌دنبال آن نارضایتی زناشویی در زنان شاغل مساله شایعی است و با توجه به اینکه چرخه پاسخ جنسی در زنان با عوامل روان‌شناختی و فیزیولوژیکی متاثر می‌شود، مشکلات مربوط به یک حیطة ممکن است به‌صورت پیچیده با دیگر اختلالات تداخل ایجاد کنند، در این میان شرایط محیط کار ممکن است در ایجاد نارضایتی نقش به‌سزایی

نتایج حاصل از آزمون ($Q=779/088$, $P<0/001$) باید گفت با اطمینان ۹۹٪ ناهمگونی میان پژوهش‌ها تایید می‌شود (جدول ۱) لذا تلفیق آن‌ها با مدل آثار ثابت (Fixed works model) موجه نیست و باید از مدل اثرات تصادفی به‌منظور ترکیب نتایج استفاده کرد.

در واقع این آزمون به ما می‌گوید که رابطه بین شاغل بودن و رضایت زناشویی، به شدت به لحاظ ویژگی‌ها و مشخصات مطالعات متفاوت هستند و در این وضعیت باید از متغیرهای تعدیل‌گری برای مشخص‌کردن واریانس و محل این تفاوت‌ها استفاده کرد. اندازه اثر ترکیبی مطالعات در خصوص تاثیر شاغل بودن بر رضایت زناشویی بر مبنای مدل اثرات تصادفی مشخص کرد که میانگین اندازه اثر شاغل بودن بر رضایت زناشویی در نمونه مورد پژوهش معادل ۰/۰۶۳ می‌باشد. چون این اندازه برآورد شده در محدوده اطمینان نمی‌باشد باید گفت شاغل بودن در سطح ضعیفی می‌تواند بر رضایت زناشویی مؤثر باشد.

بحث

مطالعه حاضر که با هدف فراتحلیل نتایج مطالعات مرتبط با رضایت زناشویی زنان شاغل انجام شد، نشان داد که شاغل بودن بر رضایت زناشویی تاثیر خاصی ندارد و یا در سطح ضعیفی موثر است و همین‌طور مشخص شد که نوع جامعه در اثربخشی شاغل بودن بر رضایت زناشویی نقش دارد. تاکنون هیچ بررسی فراتحلیلی به‌طور مستقیم در مورد رضایت زناشویی زنان شاغل در ایران انجام نشده و این مقاله از این نظر حایز اهمیت به شمار می‌رود. با این وجود می‌توان به مطالعات زیر اشاره کرد.

Abdul Azeez در مطالعه خود نشان داد که برای بررسی عوامل موثر بر رضایت زناشویی در مورد زنان شاغل باید شرایط متفاوت زنان در نظر گرفته شود، به این دلیل که زنان شاغل اغلب با یک نقش

جدول ۱: نتایج حاصل از آزمون Q

شاخص آماری	Q	Df	P	I Squared
نتایج	۷۷۹/۰۸۸	۹	۰/۰۰۱	۹۸/۸۴۵

نتایج حاصل از آزمون Q نشان می‌دهد که مقدار برابر با ۷۷۹/۰۸۸ و با $P=0/001$ باید گفت با اطمینان ۹۹٪ ناهمگونی میان پژوهش‌ها تایید می‌شود.

میزان نارضایتی زناشویی به دلیل رفع تنش‌ها و استرس‌های ناشی از مشکلات اقتصادی کاسته می‌شود.^{۱۶}

به‌طور کلی با توجه به تمام این بررسی‌ها، باید توجه کرد که در صورتی که شغل به‌تنهایی نمی‌تواند بر زندگی زناشویی و جنسی زنان شاغل اثرگذار باشد، اما تاثیر تنش‌ها و استرس‌های شغلی بر زندگی فردی و اجتماعی زنان شاغل انکار ناپذیر بوده و بهبود شرایط شغلی باعث ارتقا زندگی زناشویی خواهد شد.

پیشنهاد می‌شود این موضوع در مطالعاتی که درجوامع غیرایرانی صورت گرفته نیز انجام و با نتایج این مطالعه قیاس شود. نتایج این مقالات نشان دهنده این است که شاغل بودن در سطح ضعیفی می‌تواند بر رضایت زناشویی مؤثر باشد. البته جامعه پژوهش هم در اثرگذاری اشتغال زنان بر رضایت زناشویی مؤثر است که باید مورد توجه و ملاحظه قرار گیرد.

داشته باشد اما تعیین وسعت تاثیر شرایط کاری بر نارضایتی زناشویی کار آسانی نیست. این مقاله با بررسی حاضر تا حدودی ناهمسو است.^۴

Schoen و همکاران در مطالعه خود نشان دادند که اشتغال زنان، باعث بی‌ثباتی در روند ازدواج‌های توأم با رضایت نمی‌شود اما در اتمام ازدواج‌های بدون رضایت زناشویی می‌تواند به دلیل استقلال مالی و مسایل اقتصادی، نقش‌آفرینی داشته باشد و از نظر ارتباط اشتغال زنان و رضایت زناشویی با مقاله حاضر همخوانی دارد.^۵

در مطالعه Khodadadi Sanghdeh و همکاران مشخص شد با افزایش طول مدت ازدواج، میزان نارضایتی زناشویی کاهش می‌یابد که این موضوع با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد. در این مطالعه همچنین مشخص شد که میزان درآمد (به واسطه داشتن شغل) با میزان رضایت زناشویی مرتبط است و با افزایش میزان درآمد از

References

1. Abdul Azeez E. Employed women and marital satisfaction: a study among female nurses. *Int J Manag Soc Sci Res* 2013;2(11):17-26.
2. Lee HH, Lung FW, Lee PR, Kao WT, Lee YL. The relationship between sex life satisfaction and job stress of married nurses. *BMC Res Notes* 2012;5(1):445.
3. Ji F, Jiang D, Lin X, Zhang W, Zheng W, Cheng C, et al. Sexual life satisfaction and its associated socio-demographic and workplace factors among Chinese female nurses of tertiary general hospitals. *Oncotarget* 2017;8(33):54472.
4. Stamatiou K, Margariti M, Nousi E, Mistrioti D, Lacroix R, Saridi M. Female sexual dysfunction (FSD) in women health care workers. *Mater Sociomed* 2016;28(3):178.
5. Schoen R, Astone NM, Kim YJ, Rothert K, Standish NJ. Women's employment, marital happiness, and divorce. *Soc Forces* 2002;81(2):643-62.
6. Alizadeh A, Soleimani F, Barati H, Azizi M. The assessment of sexual function in female nurses and housewives. *Military Caring Sci J* 2015;2(2):115-9.
7. Esmaili A, Amirsardari L, Ansary B. Comparison of Sexual Dysfunctions among Employed Women and Housewives Attending's to Tabriz Counseling Crescent Center Iran. *Iran J Health Sci* 2014;2(4):46-51.
8. Askari P, Pasha G. Compare marital commitment, sexual satisfaction of working women and housewives. *Thought Behavior Clin Psychol* 2011;6(21):52-60.
9. Mehdizadeghan I, Sharifi RZ. Comparing of sexual satisfaction, marital commitment, marital intimacy and body image among married employed and married housewives women. *Int J Psychol* 2015;8(29):135-50.
10. Nosrati M. Satisfaction of Women Laundering Families of Working and Housewives: Maser thesis;:Tehran university ,psychology group; 1390.
11. Jahangir P. The Comparison of family function with marital satisfaction among employed and unemployed married women in tehran city. *Educational Administration Research Quarterly* 2012;3(4 (12)):-.
12. Mousavi A. Marital satisfaction among employed and house-wife women. 2006.4(2):71- 88.
13. Jamali S, Zarei H. Marital Satisfaction in Working and Unemployed Pregnant Women. *Mandish* 1392:4(6).
14. Shafaqi F, Shokhmgar Z. The comparison between matrimonial satisfaction of housewives and employed women in the city of qaen. *J Behav Sci* 2009;1(1):131-7.
15. Esmaelpour K. the comparison of dimensions of women's marital satisfaction in non-governmental and government jobs and housewives. *J Psychology (Tabriz Univer)* 2013;8(29):25-41.
16. Khodadadi SJ, Hajizadeh T, Amousti F, Rezaie M. The prediction of couple burnout according to the general health and marital intimacy among nurses. 2016;6(2): 45 -53.

Survey of marital satisfaction in Iranian working women: *brief report*

Khadije Abadian Ph.D.¹
Zohreh Keshavarz M.D.,
Ph.D.^{2*}
Hourieh Shamshiri Milani
M.D., M.Ph.³
Mostafa Hamdieh M.D.⁴
Atefeh Aghaei Ph.D.⁵
Tayebeh Mokhtarian Gilani
M.Sc.⁶

1- Student of Research Committee,
Department of Midwifery and
Reproductive Health, school of
Nursing and Midwifery, Shahid
Beheshti University of Medical
Sciences, Tehran, Iran.

2- Department of Midwifery and
Reproductive Health, School of
Nursing and Midwifery, Shahid
Beheshti University of Medical
Sciences, Tehran, Iran

3- Department of Commiunity
Medicine, School of Medicine,
Shahid Beheshti University of
Medical Sciences, Tehran, Iran.

4- Department of Psychiatry,
Faculty of Medicine, Shahid
Beheshti University of Medical
Sciences, Tehran, Iran.

5- Department of Social
Communication Sciences, Faculty
of Social Sciences, University of
Tehran, Tehran, Iran.

6- Department of Psychiatry,
Faculty of Psychology and
Educational Sciences, Kharazmi
University, Tehran, Iran.

* Corresponding author: Department of
Midwifery and Reproductive Health,
School of Nursing and Midwifery,
Shahid Beheshti University of Medical
Sciences, Tehran, Iran.
Tel: +98-21-88655376
E-mail: keshavarzzohre57@gmail.com

Abstract

Received: 7 Sep. 2020 Revised: 14 Sep. 2020 Accepted: 26 Jan. 2021 Available online: 2 Feb. 2021

Background: Marital satisfaction is considered to be the feelings and understanding of the couple about their marital relationship and their two-way relationship. Many factors play a role in creating marital satisfaction, and on the other hand, marital satisfaction is one of the concepts that cause sexual health in a person. Sexual health has many dimensions and includes coordination and adaptation of physical, emotional, intellectual, and social aspects of sexual affairs in humans. This study was conducted to assess the marital satisfaction of working women in Iran through meta-analysis.

Methods: In this meta-analytic study, the issue of marital satisfaction amongst Iranian working women which has been published in local articles was evaluated. To find pertaining studies, Magiran, IranDoc, SID, Iranmedex, and Pubmed websites were used. Statistical society in this research consists of all studies in Iran in regard to the relationship between being a working woman and having marital satisfaction that has been accomplished since 2001-2018 and was indexed in one of the scientific informative websites.

To access desired articles we used the English keywords of ‘Sexual dysfunction’, ‘Iran’, ‘Sexual function’, ‘Marital satisfaction’, ‘Working women’ and ‘women’ and their Persian equivalents. After the selection process of articles related to the research objectives, 10 articles were selected and assessed as final samples.

Results: Collected data indicate that the average size of the influence of working on marital satisfaction in research samples was equal to 0.063. Point estimate based on Cohen scale shows low influence level.

Conclusion: The influence of being a working woman on marital satisfaction is not approved. Generally being a working woman can be effective on marital satisfaction at a weak level. However, regarding the impact of women’s work on marital satisfaction, research’s statistical society is also effective and should be considered. On the other hand, the positive impacts of being a working woman has become more significant over time.

Keywords: meta-analysis, satisfaction, working women.